

Postavenie prokurátora v prípravnom konaní
The position of Prosecutor in preparatory proceedings

JUDr. Maroš Čelár, JUDr. Samuel Csóka
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave
Katedra trestného práva a kriminológie

Anotácia

Príspevok sa venuje téme postaveniu prokurátora v prípravnom konaní. Aby príspevok naplnil svoj stanovený cieľ, venuje sa predovšetkým skúmaniu a popisovaniu zákonnej právnej úpravy súvisiacej s témou príspevku. Príspevok pozostáva z dvoch na seba nadväzujúcich, relatívne samostatných častí. V prvej časti sa v stručnosti zameriava všeobecne na postavenie osoby prokurátora v rámci prípravného konania. Druhá časť príspevku sa sústreďuje najmä na oblasť rozhodnutí vydávaných prokurátorom v štádiu prípravného konania. Teda predovšetkým na to, ktoré rozhodnutia to sú a tak isto autor v tejto časti ponúka uvedenie podmienok, za ktorých prokurátor môže pristúpiť k vydaniu toho ktorého rozhodnutia. V závere príspevku je úlohou jeho autorov sa pokúsiť o kritické zhodnotenie platnej právnej úpravy a takisto poukázať na niektoré teoretické a aplikačné problémy súvisiace s postavením prokurátora v prípravnom konaní. V tejto časti príspevku prinášajú autori aj niekoľko úvah vo forme „*de lege ferenda*“.

Annotation

The paper deals with the topic of the position of prosecutor in preparatory proceedings. In order for the paper to fulfill its stated goal, it is mainly devoted to the examination and description of the legislation related to the topic of the paper. The paper consists of two consecutive, relatively separate parts. The first part briefly focuses on the position of the prosecutor in the preparatory proceedings. The second part of the article focuses mainly on the area of decisions issued by the prosecutor in the preparatory phase. Thus, in particular, which decisions these are, and also the author in this section offers the conditions under which the prosecutor may proceed to issue said decisions. At the end of the article, the task of its authors is to try to critically evaluate the current legislation and also to point out some theoretical and application problems related to the position of prosecutor in preparatory proceedings. In this part of the article, the authors also present several propositions in the form of „*de lege ferenda*“.

Kľúčové slová

Prokurátor; orgány činné v trestnom konaní; trestné konanie; prípravné konanie; rozhodnutie

Keywords

Prosecutor; law enforcement agencies; criminal proceedings; preparatory proceedings; decision

Úvod

Trestné konanie možno charakterizovať ako zákonom stanovený a určený postup orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len OČTK) a súdov, pri rešpektovaní základných práv a slobôd, ktorého hlavným cieľom je zistenie a objasnenie skutočností o trestnom čine- osoba páchatela, znaky trestného činu (t.j. zistenie, či vôbec ide o trestný čin, prípadne iný správny delikt či priestupok), tiež posúdenie otázky pohnútok, motívu páchatela a rovnako aj zabezpečenie potrestania páchatela. V trestnom konaní je taktiež potrebné skúmať otázky o výške ujmy spôsobenej poškodenému. Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok (ďalej iba „TP“) uvádza definíciu trestného konania v predmete zákona v § 1, kde ustanovuje, že jeho pôsobnosť sa vzťahuje na „postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb.“

Inak povedané, trestné právo hmotné upravuje základy trestnej zodpovednosti, určuje, aké konanie je trestné a aké tresty za toto konanie je možné uložiť. Trestnoprávne normy však nemožno aplikovať bez toho, aby zákon neupravoval procesný postup, ktorý je potrebný na účinnú ochranu spoločnosti pred páchatelmi trestných činov. Trestné právo procesné je odvetvie verejného práva, ktoré upravuje trestné konanie, pričom trestné konanie možno definovať ako postup OČTK a súdov, ktorých úlohou je zistiť, či bol spáchaný trestný čin, kto ho spáchal, uložiť spravodlivý a primeraný trest a toto rozhodnutie aj vykonať.^[1]

Ústrednou postavou tohto príspevku je osoba prokurátora. Z uvedeného dôvodu považujeme za potrebné spomenúť aspoň v krátkosti problematiku subjektov a strán trestného konania.

Tieto dva pojmy je potrebné od seba striktne odlišovať a rozhodne ich nemožno stotožniť. Pojem subjekt trestného konania je pojmom širším. Za subjekt trestného konania možno označiť každého, kto je podľa Trestného poriadku oprávnený vplývať na priebeh trestného konania a komu za tým účelom Trestný poriadok priznáva určité práva alebo ukladá určité povinnosti. Každá procesná strana je subjektom trestného konania, avšak iba niektoré subjekty sa môžu stať stranou. Uvedené platí v prípade, ak sa trestné konanie dostane do štádia konania pred súdom. Z toho dôvodu je stranou osoba, voči ktorej sa vedie trestné konanie, poškodený, zúčastnená osoba a prokurátor.^[2]

Prokurátor je preto subjektom a aj stranou trestného konania a to v závislosti od štádia trestného konania, v ktorom sa nachádzame.^[3]

Prokurátora zaraďujeme medzi orgány činné v trestnom konaní. Spolu s policajtom tvoria obsah tohto zákonného pojmu. Podľa § 10 ods. 1 TP, orgány činné v trestnom konaní sú prokurátor a policajt. V minulosti sa medzi ne zaraďovali aj súdy, avšak po rekodifikácii trestného práva procesného v roku 2005 nastala zmena chápania postavenia súdov. Následkom tejto zmeny bolo potom vyňatie súdov spod zákonného pojmu OČTK a to za účelom zvýraznenia ich nezávislosti a taktiež nestranného postavenia.

Ďalším, nielen pre tento príspevok, ústredným pojmom je prípravné konanie. Pod týmto pojmom konkrétne rozumieme časový úsek od začatia trestného stíhania až do podania obžaloby na súd alebo vydania iného rozhodnutia vo veci samej. Úlohu prípravného konania ale určite nemôžeme podceniť.

Celkový výsledok trestného konania ako aj samotný priebeh konania pred súdom totiž bezpodmienečne závisia od kvality vykonania prípravného konania.^[4]

I. Postavenie prokurátora v prípravnom konaní

Ak hovoríme o prípravnom konaní je potrebné zdôrazniť, že ide o enormne dôležité štádium trestného konania, ktoré výsledkovo nadväzuje na predchádzajúce štádium, t.j. postup pred začatím trestného stíhania. Konkrétne ide o predprocesné štádium, ktorého hlavnou úlohou je riadne a kvalitne zabezpečiť dôkazy nevyhnutné pre náležité objasnenie trestnej veci tak, aby poskytovali riadny a spoľahlivý podklad pre následné konanie pred súdom, alebo aby mohla byť trestná vec ukončená niektorým z meritórnych rozhodnutí v prípravnom konaní. V krátkosti môžeme konštatovať, že úlohou prípravného konania je teda pripraviť trestnú vec pre podanie obžaloby, rozhodnutie vo veci samej ešte v predsúdnom konaní alebo pre návrh na schválenie dohody o vine a treste. Prípravné konanie tak plní verifikačnú (filtročnú) funkciu, aby obžaloba bola podaná a pred súd boli postavení iba takí páchatelia, ktorých trestná vec je dokazovaním náležité a riadne objasnená a tiež, aby nedochádzalo ku zbytočnému nadmernému zaťažovaniu súdov. Špecifikom prípravného konania je tiež skutočnosť, že sa tu neuplatňuje zásada verejnosti, ale práve naopak, prípravné konanie je neverejné a to najmä z dôvodu, aby nedošlo k zmareniu priebehu trestného konania.^[5]

Toto štádium trestného konania sa začína spravidla vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania vo veci alebo faktickým vykonaním neodkladného, neopakovateľného alebo zaistovacieho úkonu (a následným vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania). Ak je známy páchatel, je možné spoločne začať trestné stíhanie a zároveň vzniesť obvinenie voči konkrétnej osobe.^[6]

Prokurátor má v rámci prípravného konania kľúčovú úlohu. Nazýva sa aj „*dominus litis*“, čiže pán sporu, nakoľko disponuje potrebnými mocenskými oprávneniami. Po podaní obžaloby sa pánom sporu stáva sudca a prokurátor sa stáva stranou v trestnom konaní.^[7]

Prokurátor teda plní funkciu dozoru nad riadnym a zákonným postupom policajtov v trestnej veci. Ust. § 230 ods. 2 TP výslovne uvádza nasledovné dozorové oprávnenia prokurátora, to znamená, že prokurátor smie:

a) dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu,

b) vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,

c) zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

d) vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného,

e) zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami; pri uznesení o zastavení trestného stíhania, prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci to môže urobiť do 30 dní od ich doručenia; ak rozhodnutie policajta nahradil vlastným rozhodnutím inak, než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby, proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

f) odňať vec policajtovi a urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom,

g) nariadiť, aby sa vo veciach uvedených v § 202 konalo vyšetrovanie,

h) urobiť opatrenie, aby skrátené vyšetrovanie vykonal policajt uvedený v § 10 ods. 8 písm. a) alebo písm. c),

i) urobiť opatrenie, aby vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie trestného činu príslušníka ozbrojeného bezpečnostného zboru vykonal policajt uvedený v § 10 ods. 8 písm. a), pričom pred urobením opatrenia si prokurátor vyžiada stanovisko riaditeľa Úradu inšpekčnej služby; rovnako je prokurátor oprávnený postupovať aj pri vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní trestného činu colníka.

V rámci výkonu prokurátorských oprávnení v prípravnom konaní je tiež ako jediný oprávnený na vykonanie konkrétne určených úkonov, ktoré smie vykonať výlučne iba prokurátor. Tieto nájdeme taxatívne uvedené v ust. 231 TP, to znamená, že medzi ne patrí a iba prokurátor smie:

a) podať obžalobu,

b) uzavrieť s obvineným dohodu o vine a treste a podať návrh súdu na jej schválenie,

c) postúpiť vec podľa § 214 ods. 1,

d) prerušiť trestné stíhanie podľa § 228 ods. 4,

e) zastaviť trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. c), e), f) a g) a ods. 2 a 3 alebo podmiennečne zastaviť trestné stíhanie podľa § 216 ods. 1, alebo podmiennečne zastaviť trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného podľa § 218 ods. 1,

f) schváliť zmier a zastaviť trestné stíhanie podľa § 220 ods. 1,

g) nariadiť zaistenie majetku obvineného a určiť, na ktoré prostriedky a veci sa toto zaistenie nevzťahuje, alebo zrušiť také zaistenie,

h) vykonať zaistenie nároku poškodeného na náhradu škody, zrušiť toto zaistenie, a to aj čiastočne, alebo vec z neho vyňať,

i) nariadiť exhumáciu mŕtvol,

j) vyžiadať súhlas na trestné stíhanie alebo na podanie návrhu na vzatie do väzby osoby, v ktorej prípade je na taký úkon potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, Súdnej rady Slovenskej republiky, ústavného súdu alebo Európskeho parlamentu,

k) navrhnúť súdu vzatie obvineného do väzby a predĺženie doby trvania väzby,

l) navrhnúť vyžiadanie obvineného z cudziny,

m) vykonať predbežné vyšetrenie v konaní o vydanie do cudziny, ak tento zákon neustanovuje inak,

n) navrhnúť súdu, na základe žiadosti príslušného cudzieho orgánu, predbežné zaistenie majetku patriaceho osobe, proti ktorej sa vedie v cudzine trestné stíhanie alebo časti tohto majetku nachádzajúceho sa na území Slovenskej republiky.^[8]

Z uvedených citovaných ustanovení zákona vyplýva, že prokurátor je oprávnený na vykonanie všetkých úkonov v prípravnom konaní, na ktoré je oprávnený aj policajt, navyše má však možnosť (a aj povinnosť) realizovať riadne a kvalitne dozor nad riadnym postupom policajta, to znamená, že je oprávnený kontrolovať a priebežne sa informovať o tom, či policajt riadne postupuje v trestnej veci, či pri svojom postupe dodržiava ustanovenia zákona, tiež je oprávnený vydávať policajtovi záväzné pokyny, ako má policajt ďalej postupovať v predmetnej trestnej veci, určiť policajtovi lehotu na vykonanie úkonov, prípadne tieto úkony sám vykonať, prokurátor môže sám viesť vyšetrovanie, môže tiež nariadiť, aby tam, kde sa má inak vykonať skrátené vyšetrovanie sa vykonalo vyšetrovanie, aby toto namiesto povereného príslušníka Policajného zboru SR vykonal vyšetrovateľ Policajného zboru SR alebo odňať vec policajtovi a prikázať ju inému, aj miestne nepríslušnému policajtovi. Okrem uvedeného penza oprávnení sme vymenovali a citovali aj oprávnenia prokurátora, ktoré smie vykonať iba on, to znamená, že môžeme konštatovať monopolné postavenie prokurátora na vykonanie týchto úkonov.

V súvislosti s realizovaním dozoru prokurátora v prípravnom konaní možno v aplikačnej praxi identifikovať niekoľko kľúčových problémov, ktoré sa spájajú s aplikáciou predmetných ustanovení Trestného poriadku. V Správe generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2017 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike sú uvedené najčastejšie problémy, ktoré zároveň spôsobujú zbytočné a neúmerné predlžovanie prípravného konania. Tu sa doslova uvádza:

- „*preformalizovanosť prípravného konania*“
- *personálny stav na policajných súčastiach, kde dlhodobo funguje vysoká fluktuácia policajtov,*
- *prístup policajtov v trestných veciach, ktorí často nekonajú samostatne alebo konajú bez odbornej znalosti trestnej veci, ktorú vyšetrujú a spoliehajú sa na pokyny dozorového prokurátora, absencia praktických skúseností policajtov, ich nedostatočná odborná úroveň a nesprávna organizácia práce,*
- *povrchne a nekvalitne vykonávané dôkazné prostriedky policajtami,*
- *nedostatočné zisťovanie skutkového stavu.“^[9]*

Vo vzťahu k dozoru nad činnosťou polície boli navrhnuté tieto riešenia:

- „*realizovať aktívny a kvalitný dozor prokurátora nad prípravným konaním (pravidelné previerky vyšetrovacích spisov, ukladanie pokynov s určením termínov na ich plnenie, účasť prokurátora na vykonávaní úkonov policajta, využívanie inštitútu odňatia veci policajtovi a prikázania inému),*

- *žiadať nadriadeného príslušného policajta, ktorý spôsobil prieťahy v prípravnom konaní, o zabezpečenie nápravy s určením lehoty na odstránenie prieťahov,*
- *vykonávať pravidelné preverky vyšetrovacích spisov, osobitne pri veciach starších ako 1, 2 a 3 roky, väzobných veciach,*
- *na pracovných poradách oboznamovať veci staršie ako 2 roky a takýmto trestným veciam venovať zvýšenú pozornosť za účelom skončenia prípravného konania,*
- *na medzirezortných pracovných poradách s vedením Policajného zboru klásť dôraz na vyhodnocovanie trestných vecí starších ako 1, 2 a 3 roky s tým, aby aj zo strany vedenia Policajného zboru boli prijaté opatrenia smerujúce k odstráneniu nedôvodných prieťahov v činnosti policajtov.*^[10]
- Príslušné ustanovenia Trestného poriadku rátajú s určitou procesnou samostatnosťou policajta, viac-menej však kvalitné realizovanie dozoru má vplyv na konečný výsledok prípravného konania a využiteľnosti jeho výsledkov v neskoršom štádiu konania pred súdom.

Okrem spomínaných dozorových oprávnení prokurátor v prípravnom konaní plní aj tzv. inštančnú funkciu, čo znamená, že rozhoduje o podaných sťažnostiach proti uzneseniu policajta. Toto oprávnenie sa realizuje takým spôsobom, že prokurátor najskôr preskúma podanú žiadosť z formálneho hľadiska a pokiaľ ju nezamietne z formálnych dôvodov, bude sa zaoberať podanými námietkami a argumentmi sťažovateľa. V prípade, že túto sťažnosť nezamietne ako nedôvodnú, zruší napadnuté uznesenie policajta a vráti mu vec na ďalšie konanie, prípadne môže vec sám rozhodnúť a zadovážiť si ďalšie potrebné dôkazy.^[11]

Podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, prípravné konanie, ako už bolo naznačené, má dve formy, a to skrátene vyšetrovanie a vyšetrovanie, pričom hlavný rozdiel v týchto dvoch formách spočíva v tom, že skrátene vyšetrovanie má menej formálny charakter. Naopak vyšetrovanie je určené pre závažnejšie formy trestnej činnosti. Rozdiel je tiež v oprávnenom subjekte na vykonanie príslušných úkonov. Skrátene vyšetrovanie vykonáva poverený príslušník Policajného zboru. Vyšetrovanie zase vykonáva vyšetrovateľ Policajného zboru (a samozrejme, ako sme už predtým spomenuli, všetky úkony je oprávnený vykonať aj prokurátor). Čím je skutok právne a skutkovo komplikovanejší, tým intenzívnejšie bude prokurátor vykonávať úkony spojené s výkonom dozoru.^[12]

Osobitným prípadom je uplatnenie tzv. postupu podľa § 204 TP (alebo tzv. superrýchle konanie, či osobitne skrátene konanie). „Ak bola prokurátorovi odovzdaná spolu so spisom osoba, ktorá bola zadržaná ako podozrivá pri páchaní prečinu, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov, bezprostredne po ňom, alebo po tom, čo odpadla prekážka jej bezprostredného zadržania najviac do 24 hodín po spáchaní prečinu a prokurátor ju neprepustí na slobodu, odovzdá ju najneskôr do 48 hodín od zadržania súdu, ktorému tiež podá obžalobu spolu so spisom. Ak prokurátor zistí dôvody väzby, súčasne navrhne, aby bol obvinený vzatý do väzby.“ Z tohto ustanovenia môžeme dedukovať predpoklady na uplatnenie uvedeného postupu:

- zadržanie osoby podozrivej pri páchaní trestného činu,
- musí ísť o prečin, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov odňatia slobody,

- odovzdanie osoby sa musí uskutočniť pri páchaní, bezprostredne po ňom alebo po tom, čo odpadla prekážka jej bezprostredného zadržania,
- prokurátor nezhodol o jej prepustení na slobodu.

Podľa § 204 ods. 2 TP, ak prokurátor prepustí písomným a odôvodneným príkazom obvineného na slobodu, môže vrátiť spis policajtovi s pokynom na doplnenie skráteného vyšetrovania, ak doplnenie skráteného vyšetrovania nie je potrebné, prokurátor podá obžalobu, pokiaľ nerozhodne inak.

II. Rozhodnutia prokurátora vydávané v prípravnom konaní

V prípravnom konaní sa silné postavenie prokurátora prejavuje okrem iného aj tým, že v rámci jeho priebehu je oprávnený vydávať rozhodnutia a „*de facto*“ tým rozhodnúť o tom, či sa celá vec dostane do štádia konania pred súdom alebo či sa skončí už v prípravnom konaní. Na úrovni prokuratúry je právoplatne ukončených okolo dvoch tretín trestných vecí.^[13]

Prokurátor ma v rámci týchto rozhodnutí možnosť postupovať tzv. odklonmi a tým právoplatným spôsobom ukončiť celú trestnú vec bez toho, aby sa dostala pred súd. Nasledujúci text bude obsahovať podrobnejšiu analýzu a výpočet spomínaných rozhodnutí prokurátora.

Prokurátor môže vydať nasledovné rozhodnutia a postupovať týmito spôsobmi:

- a) postúpenie veci,
- b) zastavenie trestného stíhania,
- c) prerušenie trestného stíhania,
- d) podmiennečné zastavenie trestného stíhania,
- e) podmiennečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- f) zmier,
- g) konanie o dohode o vine a treste,
- h) obžaloba (ako rozhodnutie *sui generis*).^[14]

II.1

Postúpenie veci realizuje prokurátor v prípade, že výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania nasvedčujú tomu, že sa síce stal skutok, pre ktorý je obvinený stíhaný, nie je trestným činom, avšak môže byť postúpený a následne prejednaný ako priestupok, disciplinárne previnenie či iný správny delikt. Prokurátor tak postúpi vec príslušnému okresnému úradu, odboru všeobecnej vnútornej správy na prejednanie priestupku, prípadne príslušnému disciplinárnemu či inému orgánu na vybavenie. O tomto sa vydáva uznesenie, ktoré sa doručí oznamovateľovi a poškodenému.^[15]

II.2

Zastavenie trestného stíhania je obligatórne, to znamená, že prokurátor má povinnosť týmto spôsobom postupovať vždy, ak nastane situácia upravená v § 215 ods. 1 TP. Ide o nasledovne taxatívne vymedzené prípady:

- a) je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie,
- b) nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci,
- c) je nepochybné, že skutok nespáchal obvinený,
- d) je trestné stíhanie neprípustné podľa § 9,
- e) obvinený nebol v čase činu pre nepríčetnosť trestne zodpovedný,
- f) obvinený mladistvý, ktorý v čase činu neprekročil pätnásť rok veku, nedosiahol takú úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti, aby mohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie,
- g) sa schváli zmier medzi obvineným a poškodeným, alebo
- h) zanikla trestnosť činu.

Ide o prekážky, ktoré bránia začatiu trestného stíhania a ak už bolo začaté, musí byť zastavené. Sú to prekážky procesnoprávneho (neprípustnosť trestného stíhania, schválenie zmiernu,...) alebo hmotnoprávneho charakteru (zánik trestnosti činu, skutok nie je trestným činom, nepríčetnosť obvineného,...).

V ustanovení § 215 ods. 2 TP potom nájdeme prípady, kedy je naopak zastavenie trestného stíhania fakultatívne (slovné spojenie „môže zastaviť trestné stíhanie“). Ide o tieto prípady:

- a) je trest, ku ktorému môže trestné stíhanie viesť, celkom bez významu popri treste, ktorý bol obvinenému pre iný čin už právoplatne uložený, alebo
- b) o skutku obvineného bolo už právoplatne rozhodnuté disciplinárne iným orgánom alebo orgánom príslušným na konanie o priestupku alebo o inom správnom delikte, cudzozemským súdom alebo iným cudzozemským orgánom príslušným na konanie o trestnom čine, priestupku alebo o inom správnom delikte a toto rozhodnutie možno považovať za dostačujúce,
- c) o skutku odovzdanom na trestné stíhanie do cudziny bolo právoplatne rozhodnuté cudzozemským súdom alebo iným cudzozemským orgánom príslušným na konanie o trestnom čine, priestupku alebo o inom správnom delikte a toto rozhodnutie možno považovať za dostačujúce,
- d) ide o skutok, ktorý je prečinom a ktorý spáchala osoba z donútenia v priamej súvislosti s tým, že bol na nej spáchaný trestný čin obchodovania s ľuďmi, trestný čin sexuálneho zneužívania alebo trestný čin výroby detskej pornografie.

Prokurátor môže taktiež postupovať aj v prípade uvedenom v § 215 ods. 3 TP, kde sa uvádza, že „prokurátor môže zastaviť trestné stíhanie proti obvinenému, ktorý sa významnou mierou podieľal na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou alebo trestných činov

terorizmu alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a tohto trestného činu a záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní tohto obvineného pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin; zastaviť trestné stíhanie nie je možné voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal.“

Žiadny právny predpis nedáva odpoveď na otázku, kedy musí vo fakultatívnych prípadoch prokurátor zastaviť trestné stíhanie a je v konečnom dôsledku na jeho zvážení, či zastaví trestné stíhanie alebo nie.

Zastavenie trestného stíhania má v konečnom dôsledku právne účinky oslobodzujúceho rozsudku.^[16]

II.3

Prerušenie trestného stíhania prichádza v prípade, ak sa v priebehu trestného stíhania vyskytnú okolnosti, ktoré bránia v tom, aby sa v ňom pokračovalo. Ak však pominú prekážky, pre ktoré sa v trestnom stíhaní pokračovať nemohlo, prokurátor uznesením rozhodne o pokračovaní v tomto trestnom stíhaní. Týmto spôsobom možno postupovať v prípade, ak sa nezistili skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie voči konkrétnej osobe (§ 228 ods. 1 TP). Tiež sa tak stane aj v prípadoch podľa § 228 ods. 2 TP. Policajt (alebo prokurátor) preruší trestné stíhanie, ak:

- a) nemožno pre neprítomnosť obvineného alebo svedka vec náležite objasniť,
- b) nemožno obvineného pre ťažkú chorobu postaviť pred súd,
- c) obvinený pre duševnú chorobu, ktorá nastala až po spáchaní činu, nie je schopný chápať zmysel trestného stíhania,
- d) sa navrhuje odovzdanie trestného stíhania do cudziny alebo obvinený je vydaný do cudziny alebo vyhostený,
- e) ústavný súd alebo Súdny dvor Európskej únie pozastaví účinnosť právneho predpisu alebo jeho časti, ktorého použitie je rozhodujúce pre konanie alebo rozhodnutie vo veci samej, alebo
- f) obvinený je dočasne odovzdaný na vykonanie úkonov do cudziny.

Rovnako policajt so súhlasom prokurátora podľa § 228 ods. 3 TP môže prerušiť trestné stíhanie, ak sa obvinený významnou mierou podieľa na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestného činu úkladnej vraždy alebo trestných činov terorizmu alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a tohto trestného činu, a to pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin; prerušiť trestné stíhanie sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľa. Prokurátor tiež preruší trestné stíhanie, ak podal návrh na začatie konania o otázke, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť (§ 228 ods. 4 TP).

Nasledujúce rozhodnutia prokurátora (uvedené pod písm. d)-g)) teória trestného práva procesného zaraďuje medzi tzv. odklony v trestnom konaní. Ide ako akési odlišné (alternatívne) spôsoby vedenia trestného konania, odlišné od štandardného priebehu, tým, že sa vlastne od neho prokurátor „odkloní“. Hlavnú úlohu veda trestného práva procesného a aplikačná prax vidí v tom, že dochádza k spružneniu, zefektívneniu, zrýchleniu a k hospodárnejšiemu riešeniu trestných vecí, pričom tieto sa

môžu ukončiť bez toho, aby sa vec vôbec dostala pred súd a bolo v nej nariadené hlavné pojednávanie. Možnosti, kedy môže týmto spôsobom prokurátor postupovať, upravuje Trestný poriadok. ^[17]

II.4

Možnosti použitia tohto odklonu sú upravené v § 216 TP. V konaní o prečine, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov, môže prokurátor so súhlasom obvineného po vznesení obvinenia do podania obžaloby na návrh policajta alebo aj bez návrhu podmiennečne zastaviť trestné stíhanie, ak

a) vyhlási, že spáchal skutok, za ktorý je stíhaný, a nie sú odôvodnené pochybnosti o tom, že jeho vyhlásenie bolo vykonané slobodne, vážne a zrozumiteľne,

b) nahradil škodu, ak bola činom spôsobená, alebo s poškodeným o jej náhrade uzavrel dohodu alebo urobil iné potrebné opatrenia na jej náhradu, a

c) vzhľadom na osobu obvineného, s prihliadnutím na jeho doterajší život a na okolnosti prípadu možno takéto rozhodnutie považovať za dostačujúce.

Všetky uvedené podmienky musia byť splnené súčasne. V uznesení, v ktorom prokurátor využíva tento inštitút, musí okrem štandardných náležitostí uznesenia určená obligatórne skúšobná doba v trvaní jedného až päť rokov pre obvineného, v rámci ktorej sú mu uložené primerané obmedzenia a povinnosti, ktoré musí obvinený dodržať, pod hrozbou opätovného pokračovania v trestnom stíhaní. ^[18]

Ak obvinený v skúšobnej dobe viedol riadny život, prokurátor uznesením rozhodne, že obvinený sa osvedčil. Na zistenie toho, či obvinený riadne dodržal všetky podmienky a obmedzenia uložené mu prokurátorom v uznesení o podmiennečnom zastavaní trestného stíhania, môže si prokurátor vyžiadať rôzne správy o povesti o povesti od obce, mesta, orgánov Policajného zboru, z evidencie priestupkov Ministerstva vnútra SR a pod. V opačnom prípade prokurátor uznesením rozhodne, že sa v trestnom stíhaní pokračuje. Platí tiež zároveň zákonná fikcia, podľa ktorej, nebolo do dvoch rokov od uplynutia skúšobnej doby vydané žiadne rozhodnutie o osvedčení alebo neosvedčení sa, platí, že obvinený sa osvedčil, pričom ale toto nevydanie rozhodnutia sa musí udiať bez zavinenia obvineného (§ 217 ods. 2 TP). Uplynutie dvojročnej lehoty alebo vydanie rozhodnutia o osvedčení majú riadne právne účinky zastavenia trestného stíhania. Podmiennečné zastavenie trestného stíhania podľa § 216 ods. 6 TP nie je možné, ak:

a) trestným činom bola spôsobená smrť osoby,

b) je vedené trestné stíhanie pre korupciu, alebo

c) je vedené trestné stíhanie proti verejnému činiteľovi alebo zahraničnému verejnému činiteľovi pre trestný čin spáchaný v súvislosti s výkonom ich právomoci a v rámci ich zodpovednosti.

II.5

Podmiennečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného predstavuje špecifickú formu odklonu v trestnom konaní, ktorá predstavuje akúsi formu „odmeny“ pre spolupracujúceho

obvineného, resp. korunného svedka, ktorý napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti a usvedčení jej páchatel'ov.^[19] Je to zároveň iný inštitút, ktorý poznáme z § 216 a to podmiennečné zastavenie trestného stíhania.^[20]

V tomto rozhodnutí sa najviac prejavuje zásada oportunitity a možnosť nestíhania páchatel'a, ak jeho záujem na nestíhaní prevyšuje záujem na jeho stíhaní. Možnosť vydania tohto rozhodnutia tak „motivuje“ obvineného, aby spolupracoval s OČTK a podieľal sa svojou činnosťou na zisťovaní a usvedčovaní páchatel'a trestného činu.

Podľa § 218 ods. 1 TP, „*prokurátor môže podmiennečne zastaviť trestné stíhanie obvineného, ktorý sa významnou mierou podieľal na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou alebo trestných činov terorizmu, alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a tohto trestného činu a záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní obvineného pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin; podmiennečne zastaviť trestné stíhanie sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal.*“

V konečnom dôsledku, obdobne ako v predchádzajúcich prípadoch, so zreteľom na všetky okolnosti prípadu, po zrelej úvahe a po zvážení záujmu prevyšujúceho na nestíhaní páchatel'a, prokurátor zváži, či aplikuje inštitút podľa § 218 ods. 1 TP.

Opäť, obdobne ako v prípade podmiennečného zastavenia trestného stíhania, obvinenému sa určí skúšobná doba, tentokrát však v rozmedzí od dvoch do desiatich rokov. Táto začína plynúť od momentu nadobudnutia právoplatnosti uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného. Okrem štandardných náležitostí uznesenia a tu, obdobne ako pri podmiennečnom zastavení trestného stíhania obvinenému uložia povinnosti a obmedzenia, v tomto prípade sa však sleduje miera spolupráce obvineného s očk.^[21]

Aj pri aplikácii tohto inštitútu platí, že uznesením prokurátor rozhodne o osvedčení sa alebo neosvedčení sa obvineného v skúšobnej dobe a rovnako tu platí zákonná dvojročná fikcia, ak nie je vydané žiadne rozhodnutie, že sa obvinený osvedčil.

II.6

Zmier bol do slovenského právneho poriadku zavedený novelou Trestného poriadku č. 422/2002 Z. z. Inštitút zmieru predstavuje akúsi dohodu medzi poškodeným a obvineným, pričom do tejto dohody ešte pristupuje prokurátor, ktorého úlohou je rozhodnúť o schválení či neschválení takejto dohody.

Podmienky aplikácie tohto inštitútu sú upravené v §§ 220-227 TP. Je nutné zdôrazniť, že iba prokurátor je oprávnený schváliť predložený zmier podľa týchto ustanovení Trestného poriadku. Musia však byť kumulatívne splnené tieto podmienky (§ 220 ods. 1 TP):

- horná hranica trestu odňatia slobody neprevyšuje päť rokov

- obvinený vyhlási, že spáchal skutok, za ktorý je stíhaný, a nie sú odôvodnené pochybnosti o tom, že jeho vyhlásenie bolo vykonané slobodne, vážne a určito,
- obvinený nahradil škodu, pokiaľ bola činom spôsobená, alebo urobil iné opatrenia na náhradu škody, alebo inak odstránil ujmu vzniknutú trestným činom
- obvinený zloží na účet súdu a v prípravnom konaní na účet prokuratúry peňažnú sumu určenú ministerstvu na ochranu a podporu obetí trestných činov podľa osobitného zákona, a táto peňažná suma nie je zrejme neprimeraná závažnosti spáchaného trestného činu
- vzhľadom na povahu a závažnosť spáchaného činu, na mieru akou bol trestným činom dotknutý verejný záujem, na osobu obvineného a na jeho osobné a majetkové pomery považuje takýto spôsob rozhodnutia za dostačujúci.

Naopak, zmier schváliť nemožno, ak (§ 220 ods. 2 TP):

- trestným činom bola spôsobená smrť osoby,
- je vedené trestné stíhanie pre korupciu, alebo
- je vedené trestné stíhanie proti verejnému činiteľovi alebo zahraničnému verejnému činiteľovi pre trestný čin spáchaný v súvislosti s výkonom ich právomoci a v rámci ich zodpovednosti.

Pred schválením zmiernu, ak to okolnosti prípadu vyžadujú, prokurátor vypočúva poškodeného i obvineného, pričom výsluch musí zamerať najmä na okolnosti uzavretia zmiernu, na to, či bol zmier schválený dobrovoľne, či strany rozumejú jeho obsahu, či rozumejú právnym následkom schválenia zmiernu, či obvinený rozumie obsahu obvinenia, zároveň ten musí vyhlásiť, že spáchal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

Čo sa týka peňažnej sumy na všeobecne prospešné účely, táto musí byť určená konkrétnemu adresátovi, pričom ju možno určiť obciam, právnickým osobám so sídlom na území Slovenskej republiky, na financovanie vedy, vzdelania, kultúry, školstva, požiarnej ochrany, podporu a ochranu mládeže, sociálne, zdravotnícke, ekologické, humanitárne, charitatívne účely, registrovaným cirkvám, náboženským spoločnostiam, športovým, telovýchovným spoločnostiam, ako aj na pomoc poškodeným.^[22]

V uznesení o schválení zmiernu prokurátor jednak zastaví trestné stíhanie, obsiahne štandardné náležitosti uznesenia, výšku nahradenej škody alebo škody, ku ktorej náhrade sa obvinený zaviazal a v neposlednom rade určenie adresáta, pre ktorého je určená suma na všeobecne prospešné účely.

II.7

Dohoda o vine a treste predstavuje v podmienkach Slovenskej republiky pomerne nový typ odklonu, ktorý sa do nášho právneho poriadku dostal novelou Trestného poriadku, účinnou od 1. januára 2006. Pri jej zavedení sme sa inšpirovali najmä zahraničnými skúsenosťami. Pomocou tohto odklonu sa u nás vyrieši približne 20 % trestných vecí ročne.^[23] Umožňuje tak predísť procesne náročnému a zdĺhavému hlavnému pojednávaniu, pričom sa už neskôr o skutku nevykonáva dokazovanie. Výhodou je preto najmä určitá hospodárnosť a rýchlosť konania.

Dohodovacie konanie pozostáva z dvoch štádií. Z konania pred prokurátorom a z konania pred súdom. Pre nás je na účely prípravného konania dôležitá časť konania pred prokurátorom.

Podmienky začatia takéhoto konania nájdeme v ust. § 232 ods. 1 a nasl. TP. „Ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú záver, že skutok je trestným činom a spáchal ho obvinený, ktorý sa k spáchaniu skutku priznal, uznal vinu a dôkazy nasvedčujú pravdivosti jeho priznania, môže prokurátor začať konanie o dohode o vine a treste na podnet obvineného alebo aj bez takého podnetu.“ To znamená, že z tohto ustanovenia môžeme vyvodiť tieto základné podmienky na to, aby sa vôbec mohlo začať dohľadovacie konanie:

- a) skutok je trestným činom,
- b) výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú záver, že skutok spáchal obvinený
- c) obvinený sa k jeho spáchaniu priznal a uznal vinu
- d) toto priznanie, resp. jeho pravdivosť potvrdzujú, resp. mu nasvedčujú dôkazy
- e) možno ho začať na podnet obvineného, resp. aj bez jeho podnetu.

Opäť, aj v tomto prípade prokurátor zváži, či pristúpi na konanie o dohode o vine a treste alebo nie. Ak zváži, že bude konať týmto spôsobom, prokurátor primerane postupuje podľa § 232 ods. 2 TP. Pokiaľ prokurátor zistí, že sú splnené podmienky na začatie takéhoto konania, vyzve obvineného, jeho obhajcu a ďalšie subjekty, aby sa k tejto dohode a k jej obsahu vyjadrili. Ak títo dohodu odmietnu, prokurátor o tejto skutočnosti vykoná záznam. Inak začne dohľadovacie konanie, predmetom ktorého je vyriešenie otázok viny a trestu a tiež náhrady škody, ktorú si poškodený uplatnil.^[24] Dohoda musí byť spísaná podľa ust. § 232 ods. 8 TP a musí obsahovať:

- a) označenie účastníkov dohody, dátum, miesto a čas jej spísania,
- b) opis skutku s uvedením miesta, času, prípadne iných okolností, za ktorých k nemu došlo tak, aby skutok nemohol byť zamenený s iným skutkom, právnu kvalifikáciu trestného činu, ktorý bol skutkom spáchaný, a to aj s uvedením príslušného ustanovenia Trestného zákona; pri popise skutku dbá prokurátor na to, aby nebola porušená zásada prezumpcie neviny vo vzťahu k osobám, ktoré sa na dohode nezúčastňujú,
- c) druh, výmeru a spôsob výkonu trestu,
- d) rozsah a spôsob náhrady škody, ak bola činom spôsobená, a
- e) ochranné opatrenie, ak prichádza do úvahy jeho uloženie.

Na znak súhlasu ju podpíše prokurátor, obvinený, obhajca a poškodený, ak úspešne uplatnil nárok na náhradu škody a zúčastnil sa konania (§ 232 ods. 9 TP). Po jej spísaní a podpísaní dotknutými subjektmi prokurátor podá návrh na jej schválenie, s touto dohodou, spisovým materiálom a dôkazmi na príslušný súd. V prípade, že k dohode o vine a treste nedôjde, prokurátor podá na súd obžalobu.^[25]

V rámci dohľadovacieho konania môžu tiež nastať tieto situácie:

- dôjde k dohode o vine, ale nedôjde k dohode o treste – prokurátor podá na súd obžalobu, uvedie priznaný skutok, jeho právnu kvalifikáciu, súd tu bude rozhodovať iba o otázke trestu za spáchaný skutok,
- dôjde k dohode o vine, ale iba sčasti – prokurátor podá na súd obžalobu, uvedie priznaný skutok, jeho právnu kvalifikáciu a zároveň požiada súd, aby na hlavnom pojednávaní vykonal dokazovanie vo vzťahu k nepriznanej časti skutku. ^[26]

II.8

Obžalobu možno považovať za jeden z najvýznamnejších procesných úkonov, pretože nám odčleňuje časť predsúdneho konania od časti konania pred súdom. Možno ju považovať za rozhodnutie *sui generis*. Obžalobu smie podať iba prokurátor, čím sa fakticky realizuje obžalovacia zásada. Možno preto konštatovať, že prokurátor má monopol na vypracovanie a podanie obžaloby.

Ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, prokurátor podá obžalobu príslušnému súdu, pripojí k nej spisy, ich prílohy a dôkazné predmety (§ 234 ods. 1 TP). Obžaloba sa môže podať len pre skutok, pre ktorý sa vznieslo obvinenie. Ak prokurátor mieni tento skutok posudzovať ako iný trestný čin, než ako ho posudzoval policajt, upozorní na to pred podaním obžaloby obvineného, obhajcu a poškodeného a zistí, či so zreteľom na zamýšľanú zmenu navrhujú doplniť vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. Ak prokurátor nepovažuje navrhované doplnenie za potrebné, odmietne ho, urobí o tom záznam do spisu a vyrozumie osobu, ktorá návrh podala (§ 234 ods. 2 TP).

Čo sa týka náležitostí obžaloby, táto musí byť spísaná podľa ust. § 235 TP a musí obsahovať:

a) „označenie prokurátora, dátum a miesto spísania obžaloby,

b) meno a priezvisko obvineného, dátum a miesto jeho narodenia, bydlisko, prípadne iné údaje potrebné na to, aby sa nemohol zameniť s inou osobou; ak ide o osobu podliehajúcu pôsobnosti súdov podľa § 16 ods. 2, uvedie sa aj hodnosť obvineného a útvár, ktorého je alebo bol príslušníkom,

c) obžalobný návrh, v ktorom musí byť označený skutok, pre ktorý je obvinený stíhaný, s uvedením miesta, času a spôsobu jeho spáchania, prípadne s uvedením iných skutočností, ak ich treba na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným a aby bolo odôvodnené použitie určitej trestnej sadzby; ďalej sa uvedie právna kvalifikácia skutku s uvedením zákonného pomenovania trestného činu, o ktorý v tomto skutku ide, aj príslušné ustanovenie Trestného zákona a všetky zákonné znaky vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu,

d) ak sa vo veci konalo vyšetrovanie, odôvodnenie obžalobného návrhu, ktoré obsahuje opísanie skutkového deja s uvedením dôkazov, ktoré odôvodňujú podanie obžaloby, obhajobu obvineného a stanovisko prokurátora k nej, ako aj právne úvahy, ktorými sa prokurátor spravoval,

e) dôkazy, ktoré prokurátor navrhuje vykonať na hlavnom pojednávaní, a zoznam vecných dôkazov, ktoré predkladá súdu s obžalobou, spismi a ich prílohami, a

f) návrh na uloženie ochranného opatrenia, ak sú na to splnené zákonné “

Obžaloba musí obsahovať tzv. skutkovú a právnu vetu, pričom pod skutkovou vetou rozumieme presné opísanie skutku, ktorý je predmetom trestného konania a pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Právna veta preukazuje správnosť použitej právnej kvalifikácie skutku.^[27]

Po podaní obžaloby prokurátor prakticky stráca všetky svoje mocenské a rozhodovacie právomoci v súvislosti s trestným konaním a tieto momentom podania obžaloby prechádzajú na súd.^[28]

V súvislosti s obžalobou je ešte potrebné spomenúť, že môžu nastať dve situácie, ktoré zákon označuje ako späťvzatie obžaloby a ustúpenie od obžaloby. Pod späťvzatím obžaloby rozumieme faktickú realizáciu dispozičného práva prokurátora vziať obžalobu späť. Tým sa fakticky celá trestná vec vracia do štádia prípravného konania. Môže tak však urobiť iba do momentu začatia hlavného pojednávania. Ak by tak prokurátor učinil až po začatí hlavného pojednávania, takéto späťvzatie bude právne neúčinné a súd by musel pokračovať v konaní.^[29] Môže však ustúpiť od obžaloby. Prokurátor tak môže urobiť po začatí hlavného pojednávania. Prokurátor môže ustúpiť od obžaloby v celom rozsahu alebo iba pre niektorý zo skutkov uvedený v obžalobe. V každom prípade, takéto odstúpenie má za následok oslobodenie obžalovaného súdom spod obžaloby. Ak by došlo k ustúpeniu obžaloby iba sčasti, súd oslobodí obžalovaného spod obžaloby v tej časti obžaloby, v ktorej prokurátor podal vyhlásenie o ustúpení.^[30]

Záver

Príspevok sa zaoberal témou postavenia prokurátora v prípravnom konaní. Aby príspevok naplnil svoj stanovený cieľ, venoval sa predovšetkým skúmaniu a popisovaniu zákonnej právnej úpravy danej oblasti. Príspevok pozostával z dvoch na seba nadväzujúcich, relatívne samostatných častí. V prvej časti sa v stručnosti zameriaval všeobecne na postavenie osoby prokurátora v rámci prípravného konania. Druhá časť príspevku sa venovala najmä oblasti rozhodnutí vydávaných prokurátorom vo fáze prípravného konania. Teda predovšetkým tomu, ktoré rozhodnutia to sú. Autori následne v tejto časti ponúkajú tiež uvedenie podmienok, za ktorých prokurátor môže pristúpiť k vydaniu toho ktorého rozhodnutia.

Na základe vypracovaného príspevku možno konštatovať, že súčasná právna úprava a s ňou spojené postavenie prokurátora v prípravnom konaní, vytvárajú efektívny právny rámec pre ich uplatňovanie. Avšak sú tu aj problematické oblasti. Jednou z nich je aj fakt, že je veľmi zložitá právne kodifikovať oprávnenia prokurátora a to tak, aby efektívne prispievali k zákonnému priebehu prípravného konania a zároveň napomáhali splneniu jeho cieľa. Na druhej strane však nesmú spôsobovať zbytočné obmedzovanie iniciatívy a procesnej aktivity policajtov vykonávajúcich úkony trestného konania.

Ďalším problematickým bodom v platnej právnej úprave je ustanovenie § 230 ods. 2 písm. c) TP, v zmysle ktorého je prokurátor oprávnený osobne vykonať celé vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. Sme toho názoru, že napriek skutočnosti, že k takejto situácii prichádza v aplikačnej praxi len ojedinele, je takáto právna úprava v rozpore so samotnou podstatou inštitútu dozoru v prípravnom konaní. V prípade, že prokurátor vykonáva celé vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie osobne, nemôže byť naplnený účel dozoru v pravom zmysle slova. Jediný, kto v takom prípade disponuje oprávnením „kontroly“ takejto činnosti prokurátora, je jeho nadriadený prokurátor. Ten ale nemá oprávnenia podľa § 230 TP ako je tomu u dozorového prokurátora.

Ďalšou, z nášho pohľadu problémy spôsobujúcou oblasťou, je aj výsluch agenta vykonávaný v prípravnom konaní prokurátorom. V praxi sa totiž vyskytujú situácie, kedy tento výsluch je procesne napadnutý zo strany obvinených, resp. ich obhajcov. Dovolíme si preto tvrdiť, že by bolo vhodné a pre potreby aplikačnej praxe aj účelné, aby pri výsluchu agenta v prípravnom konaní bol prítomný aj sudca pre prípravné konanie. Uvedené považujeme za dôležité predovšetkým za účelom posilnenia procesných istôt obvineného.

V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na to, že neexistuje žiadny právny rámec, či už vo forme príkazu alebo pokynu generálneho prokurátora, resp. iného podzákonného právneho predpisu, ktorý by detailnejšie upravoval spôsob výkonu dozoru prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní. Toto v praxi spôsobuje nejednotnosť pri výkone dozoru. Z tohto dôvodu môže byť postup jednotlivých prokuratúr nezosúladený. Riešením by bolo prijatie takého právneho predpisu, ktorý by určoval aspoň základný rámec toho, ako majú prokurátori postupovať pri výkone dozoru nad zákonnosťou za účelom zabezpečenia jednotnej trestnej politiky štátu.

Použité informačné zdroje

ČENTĚŠ, J a kol.: Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť. Bratislava IuraEdition, spol s.r.o., 2010. 440 s. ISBN 978-80-8173-020-7

HUSÁR, E. a kol.: Trestné právo procesné. Bratislava: IuraEdition, 2001, 308 s. ISBN: 80-89047-57-2

IVOR, J. a kol. Optimalizácia prípravného konania trestného. Vydání první – Praha: Leges, 2017. 608 s. ISBN 978-80-7502-216-5

IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010. 1049 s. ISBN 978-80-8078-309-9

KURILOVSKÁ, L. Základné zásady trest. konania. Účel a základná limitácia. Šamorín:Heuréka.2013. 141 s. ISBN 978-80-89122-91-2

OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. Trestné právo procesné, UPJŠ v Košiciach, 2013. 300 s. ISBN 978-80-7097-965-5

ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, 406 s. ISBN 978-80-7380-617-0

ZÁHORA, J. (ed.) Přípravné konanie – možnosti a perspektívy. Praha: Leges, 2016, 368 s. ISBN 978-80-7502-153-3

Pomôžte nám odhaliť slovenských prokurátorov (online). (cit. 03.02.2020)

Správa generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2017 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike

Poznámky pod čiarou

- [1] ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s.10
- [2] OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. Trestné právo procesné, UPJŠ v Košiciach, 2013, s. 32
- [3] HUSÁR, E. a kol.: Trestné právo procesné. Bratislava: IuraEdition, 2001, s. 46.
- [4] ZÁHORA, J. (ed.) Přípravné konanie – možnosti a perspektívy. Praha: Leges, 2016, s. 106
- [5] HUSÁR, E. a kol.: Trestné právo procesné. Bratislava: IuraEdition, 2001, s. 46.
- [6] IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010, s. 560
- [7] IVOR, J. a kol. Optimalizácia prípravného konania trestného. Vydání první – Praha: Leges, 2017. s. 191
- [8] Rozhodnutiami vydávanými prokurátorom v rámci prípravného konania sa budeme zaoberať v nasledujúcom texte.
- [9] Správa generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2017 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike
- [10] Správa generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2017 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike
- [11] ČENTĚŠ, J a kol.: Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť. Bratislava IuraEdition, spol s.r.o., 2010, s. 129-130
- [12] ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s.83
- [13] Pomôžte nám odhaliť slovenských prokurátorov (online). (cit. 03.02.2020).
- [14] IVOR, J. a kol. Optimalizácia prípravného konania trestného. Vydání první – Praha: Leges, 2017. s. 207
- [15] ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s.186
- [16] HUSÁR, E. a kol.: Trestné právo procesné. Bratislava: IuraEdition, 2001, s. 176.
- [17] ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s.190
- [18] OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. Trestné právo procesné, UPJŠ v Košiciach, 2013, s. 173-174
- [19] OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. Trestné právo procesné, UPJŠ v Košiciach, 2013, s. 174
- [20] IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010, s.578
- [21] ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s.192
- [22] OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. Trestné právo procesné, UPJŠ v Košiciach, 2013, s. 175
- [23] ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s. 194

^[24]IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010, s. 574

^[25]IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010, s.574

^[26]ŠIMOVČEK, I. a kol. Trestné právo procesné. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s.195

^[27]IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010, s.586-587

^[28]IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010, s.574

^[29]OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. Trestné právo procesné, UPJŠ v Košiciach, 2013, s. 159

^[30]IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IuraEdition, 2010, s.586-587